

ОБЩ ПРОИЗХОД НА БАВАРЦИТЕ И БЪЛГАРИТЕ

от професор Фритцлер, Франкфурт

(превод от немски език Ради Панайотов, гр. Шумен)

(Бележка на преводача: Настоящата статия е извадка от книгата на проф. Карл Фритцлер „Die Herkunft der deutschen Volkstämme“ („Произходът на германските племена“), отпечатана през 1923 г. от печатница „H. Bauer“ в гр. Марбург. В тази книга проф. Фритцлер е посочен като „Privatdozent für russische Geschichte an der Technischen Hochschule Darmstadt“ – частен преподавател по руска история в Техническият институт – гр. Дармщадт. На заглавната страница е записано още, че това е Част I от този труд, но други части не бяха открити. Публикуваният тук текст първоначално беше получен от преводача като преминали през няколко ръце страници с номера от 143 до 152 от необозначена книга или сборник материали и от други автори. Последвали проучвания на г-жа Юлия Димитрова в Германия и Швейцария откриха оригинала и следните други произведения на професора: „Die fürstliche Erbfolge im alten Russland“, „Die sogenannte Kirchenordnung Jaroslaws, ein Denkmal russisch-germanischen Rechts, „Zwei Abhandlungen über altrussisches Recht“ и „Das Russische Reich eine Gründung der Franken“, издадени в Мюнхен през същата 1923 г.

Препиша на цялата книга „Die Herkunft der deutschen Volkstämme“ публикуваме отделно.)

I.

1. Произходът на баварския народ е намерил най-странни обяснения. За „най-сигурно“ от тях минава така наречената теория за маркоманите, която беше обоснована точно преди 90 години от Цойс (*Karl Zeuß*, в някои източници изписан и *Zeuss*: „Die Herkunft der Baiern von den Markomannen“, 1839 – „Произходът на баварците от маркоманите“, 1839 г.; от същия автор: „Die Deutschen und die Nachbarstämme“, München, 1837 – „Немците и съседните племена“, Мюнхен, 1837 г.; бел. прев.). Според нея баварците са някогашните маркомани, които към края на V или началото на VI век били дошли от Бохемия в Бавария и тук си били прикачили новото име „байвари“ (*Baywaren*), означавайки се с него като хора, които са „били в Байхайм“ („in Bayheim waren“). Но хайде, историята ни най-малко не познава такова преселение на маркоманите. Освен това именуването не е въпрос на мода, която се сменя година за година. Името на един народ е неговият символ, неговото най-свещено и най-висше притежание и благо. Действително, покрай народността си име понякога народите носят и особеното име на своята страна, която те населяват. Ако последното име с течение на времето стане израз на една нова народност, възникнала от сливането на различни народи и племена от съответната страна, то това име може да стане общо за новата народностна цялост. Но един народ да изостави името си само затова, че е сменил местоживеенето си и при това да не приеме името на новото си живелище, а на напуснатото, това е една безсмислица. При това в случая формата на името баварци („*Baywaren*“) като „*Bay-waren*“, тоест „*Bayheim-waren*“ („били в Байхайм“), е и една езикова безсмислица. Но още много други подобни теории се влачат през столетията на историята.

2. Безпомощността по този въпрос идва от това, че римските и гръцките исторически извори не могат да ни съобщят нищо за баварците. За историческата наука това не е кой знае каква голяма загуба. Наистина, римляните и гърците имат някои и други познания за тогавашните населения. Тези познания обаче, доколкото става въпрос поне за Севера и Изтока, са много оскъдни и мъгляви. Истинно и погрешно, действително и съчинено са в много по-голяма степен разбъркани, отколкото е в нашия случай. Старанието на науката да гради генеалогия върху тези римски и гръцки сведения е довело до съществуващата бъркотия.

Основата на родословието на един народ могат да образуват само собствените предания и традиции на този народ, които по разбираеми причини са най-сведущи. И точно баварското племе, което най-скоро встъпва в редиците на германските племена, е получило най-богато наследство от предания и традиции, събрани през XVI в. от големия баварски летописец Авентин (*Aventin(us)*, *Jochann Turmair*, *редица трудове, издадени в Мюнхен през 1880, 1881, 1882, 1883, 1884 и 1886 г.; бел. прев.*). При това той развил неуморима ревност и усърдие, пораждащи възхищение. Като баварски придворен летописец той е имал достъп до всички книгохранилища в църкви и манастири, всички които той преровил за стари книги, писания и писма. Той събирал още стари стихове, песни, молитви, поговорки и други подобни, които още живеели в народната реч. “Аз – казва той – работих с всичките си сили, нямах покой денем и нощем, много страдах от жега и студ, от пот и прах и сняг, зиме и лете, пребродих цялата баварска земя, пътувах до всички метоси и манастири, претърсих усърдно всички книгохранилища, ракли, прочетох и преписах всякакви ръкописи, стари грамоти за права и привилегии, за прехвърляния на имоти, писма, хроники, наричания и призовавания, стихове, поговорки, песни, героични сказания, епически песни, молитвеници, богослужбени книги, требници, емлячни регистри, календари, некролози, книги с житията на светците, посетих и огледах светилища, дарохранителници, колони, статуи, кръстове, стари камъни, стари монети, гробове, картини, сводове, подове, църкви, надписи, прочетох и разпитвах за каноничното и светското право, латинска, немска, гръцка, словенска, унгарска, романска (италианска, швейцарска), френска, датска, английска история; нищо годно за целта не оставих наред път и неизследвано, прерових всякакви свидетелства и известия за старата история, промъкнах се и претърсих всички ъгли. Където нямаше никакви известия, като сега съобщените, следвах насоките на обикновените хора и хорската мълва, но отделяйки онова, което беше по-скоро непонятни глупости, поезия, измислици, защото така беше според дълбоката истина.” Всичко това той после преработил в двете си писания – Баварската и Немската хроника (“*Bayrische Chronik*” и “*Deutsche Chronik*”).

3. Според баварското предание родината на баварците е Армения. (Под “предание” в немския език се разбира всичко, което се предава от поколение на поколение: както устни сведения, легенди, приказки, песни и др., така и писмени паметници, също обичаи, културни традиции и всякакви веществени свидетелства, археологически находки и пр. Бел. прев.) Това предание изцяло и категорично сочи Армения като родина на баварците. Но в Армения баварците били дошли от още по-отдалече. В стари стихове, в песни на майстерзингери и хроники “се сочи: как баварците са минали през почти едни и същи страни чак до Армения и Индия, а също и че навсякъде там са живели известно време”. В един пергаментен свитък, който Авентин намерил в бенедиктинския манастир при Нийдер-Алтайх (*Nieder-Altai*ch), били записани епически балади и песни “по стар образец”, които разказвали за стар немски герой на име Байгер или Бойгер, който бил дошъл до Дунава от Армения и Скития, която опира до Индия, и завзел всички земи около Дунав. Друг един стар пергаментен свитък, който той открил в книгохранилището на метоха към катедралната църква в Регенсбург, съдържал едно късо описание на произхода на баварците “на един много по-добър латински, отколкото много години е бил в употреба. Който го е писал, не се назовава или името се е загубило от немарливост, както се е случвало по-често. Свитъкът разказвал: как баварците се движили чак до изгрева на слънцето в Азия и Армения и Индия през страните, които сега някои наричат Тартария.”

Това отговаря и на всички други известия. В един стар ръкопис от манастира Мелк на едно място се казва: нориките или баварците били дошли от района на Армения. В един регистър на грамоти от Лайпциг се открива пасаж за “херцог Поймонт и неговия брат Инграм, които дошли от Армения”. Същото съобщава и “Императорската хроника” (“*Kaiserchronik*”): херцозите на баварците, Боемунт и Инграм, ги били довели от Армения. Същото сведение дават Хайнрих от Мюнхен и Михаел Бехайм. В една анонимна хроника от Бавария, в ръкопис от манастира Емеран, в Баварската хроника на Фютрер (*Fuetrer*), в голямото родословно дърво на баварските князе се говори за княз Баварус, който бил дошъл от Армения. Също така Андреас от Ратисбон (*Andreas Ratisbonensis*), Витус Арнпекх (*Vitus*

Arnpekh), Тритем (Thritem) и Румплер (Rumpler) сочат Армения за прародина на баварците, откъдето те били доведени в Бавария от техните князе Боамундус и Инграмус. Фроумунд от Тегернското езеро (Froumund von Tegernsee), който през X в. писал за произхода на нориките, т.е. на баварците, узнал и съобщил, че родината на баварците била областта на крайния Изток около Армения, както той чул от благонадеждни люде, които били там и чули баварския език. Съвсем същото потвърждава бенедиктинският монах Барнхард от Кремсмюнстер (Bernhard von Kremsmünster), който около 1300 г. съставил една история на баварците. “От Изток изходили, баварците дошли на Дунава, от които после другите научили и възприели немския език. Тъй като съвсем открай Изтока къде Армения и още Индия е произходът им, което аз чух от люде, на които може да се вярва и които отишли до там и чули да се говори на баварски.” От Армения баварският народ бил изведен от своите князе Боемунд и Инграм. Там народът пристигнал най-късно в началото на VI в. пр. Хр., както доказват спомените му за царете на Мидия и Персия – Астиаг и Кир. От там той излязъл скоро след 100 г. пр. Хр., изтласкан от настъпващите римляни. От една страна Боемунд и Инграм се считат за съвременници на Цезар. От друга страна Помпей, който поставил Армения под римско върховенство, вече не ги заварил там. Според едно известие, предадено от Тритем, баварците били прогонени от Тиберий. Напълно възможно е това да е вярно. Само че те тогава вече били напуснали страната, от която произхождали, и се установили пѢ на север по южните склонове на Кавказката планина, откъдето под напора на римляните се изтеглили през планината на северната ѝ страна.

“След основно изследване на старите писания и книгохранилища на цялата баварска земя” Авентин могъл да установи: “че баварците произхождат от цар Алман Ергле (Alman Aergle) и неговите синове Нораин (Norein) и Бойгер (Boiger)”. И той добавя, пояснявайки: “този цар Алман, или немският Херкулес, нашите предци провъзгласили за бог и управител на военните действия, отредили му място на небето и му се молели.” Статуята му, излята от мед, трябва да е още налице, закарана по почин и нареждане на кайзер Максимилиан от Райхенау в Тирол. “Когато те искали да се бият с враговете си, те го призовавали, пеели множество песни за него и имали особен обичай в негова чест с вдигане на шум и внезапно налитане. Това те наричали “барит” (“barrit”), от което още има игра, наречена “търчибара” (“der Bar laufen”) или бягане по линия. Авентин цитира особено един ръкопис от метоха на катедралната църква в Регенсбург, чийто неизвестен автор казва “как баварците на Херкулес са тук и са се казвали алемани, от които, следователно, всички други се именуват”.

Принадлежността на баварците към аламаните се доказва особено от правното устройство на двата народа. Това не е просто прилика, а еднаквост на обичайното право на двата народа. Само накратко ще загатнем някои неща. Двете народности правления познават само три съсловия: благородничество, свободни и ратаи. И при двете има съдия, който едновременно е и осъдител; един и същ знак при встъпване във владение: хлърлянето на чук и брадва; същото съдопроизводство, същата наказателна система. И двете са с напълно еднакво семейно право. Тези особености, които са характерни само за двете народности правления, поставят вътрешната им свързаност извън всякакво съмнение.

Относно езика, който са говорили Алмановите баварци, баварското предание знае само толкова, че той не е бил никакъв немски. За съжаление от Алманово-баварската писменост и литература не е останало нищо. Още по времето на Авентин сред благородничеството са били в употреба рими, които обаче не представлявали цели думи, а често, както той казва, само по няколко букви. Та това означава: че те са били съставени на един неразбираем език. Имало е дори цели книги, които обаче никой не можел да чете. И той самият видял една такава книга някъде към Прайфлинг в един манастир до Регенсбург. Фроумунд от Тегернското езеро и Бернхард от Кремсмюнстер съобщават еднородно: че още по тяхното време, тоест през X в. до към края на XIII в., в района “около Армения” се говорел истинският **баварски** език, според както те били чули от хора, които сами са били там. А в една хроника от Пасау от X в. се казва ясно: че преди баварците са имали свой особен език, но след това приели от немците немския. Панцер (Panzer) е съхранил в своите “Баварски сказания и обичаи” стари рими, които още са се пели в Бавария през миналия век.

Там, където тези рими представляват разбираема реч, те издават ясно: че са пренесени в немския от някакъв друг език, при което е било меродавно самото подобие в звученето на едновременната дума спрямо една или друга немска такава; така несвързано и безнадеждно е всичко това. Там, където не е бил извършен такъв превод, имаме пред себе си един дословен текст, който е напълно неразбираем. Преди всичко обаче, баварският правен език е отделен, особен език, който представлява едно неповторимо езиково богатство. Думи, като: *carmula*, *lidiscarti*, *uinchilsul*, *uanchtodal*, *bilmez*, *etorkartes*, *calasneo* и множество други, са просто неразбираеми. Да се обяснят тези думи с “германски” или “келтски” корени, се оказва изобщо невъзможно.

4. Пълно обяснение обаче, дава родовото име на баварците. В хода на времето то е претърпяло различни превращения. Всички тези различни форми стигат назад до двете основни такива – “боугар” (*bougar*) или “баугар” (*baugar*), от които последната е още съхранена. Както показват следните образувания, те са можели да звучат и “поугар” (*rougar*) или “паугар” (*paugar*), “поукар” (*roucar*) или “паукар” (*raucar*). Тези следващи образувания възникват най-напред поради това, че заднебният звук **г** (**g**) или **к** (**c**) при висока говорна позиция на езика получава едно приплъзнато **у** (**u**) или **о** (**o**), което води до формите “боугуар” (*bouguar*), “боугоар” (*bougoar*), “поугоар” (*rougoar*), “баугуар” (*bauguar*), “баукуар” (*baucuar*) или “баугоар” (*baugoar*). От тях писмено са засвидетелствани последните три в “баугуарии” (*bauguarii*), “баукуери” (*baucueri*) и “баугоарии” (*baugoarii*). Но ако така възникналото **у** (**u**) или **о** (**o**) се произнеса със заострено огръгление на устните, то това води до едно последващо приплъзнато **в** (**w**): “боугувар” (*bouguvar*), “боуговар” (*bougovar*), “баугувар” (*bauguvar*) или “бауговар” (*baugovar*). До по-нататъна поредица от форми се стига поради това, че двойният звук (дифтонг) **оу** (**ou**) или **ау** (**au**), от една страна, вследствие на настойчиво уподобяване става **оо** = **o** или **аа** = **a**: “богар” (*bogar*), “богуар” (*boguar*), “богоар” (*bogoar*), “погоар” (*rogoar*), “богувар” (*boguvvar*) или “багар” (*bagar*), “пагар” (*pagar*), “багуар” (*baguar*), “багоар” (*bagoar*), “пагоар” (*ragoar*) или “багувар” (*baguvar*). От друга страна, дифтонгът **оу** (**ou**) или **ау** (**au**) пред **г** (**g**) или **к** (**c**), като преднонебен и при изпреварващо уподобяване се превръща в **ою** (**oŷ**), **аю** (**aŷ**) и по-нататък в **ои**, **ой** (**oi**), **аи**, **ай** (**ai**) или **еи**, **ей** (**ei**): “бойгар” (*boigar*), “байгар” (*baigar*), “пайгар” (*paigar*), “пейгар” (*peigar*), “байкар” (*baicar*) или “пайкар” (*paicar*). Към това се добавя и преобразуването на **г** (**g**), което първо става на фрикатива **гх** (**gh**), който от своя страна отново може да се измени в две посоки. И то, от една страна, той става на фарингалния звук **х** (**h**), който вследствие на настойчиво уподобяване се слива в едно с предходния **о** (**o**). Така “богар” (*bogar*) става “богхар” (*boghar*), “бохар” (*bohar*) и “бооар” (*booar*) = “боар” (*boar*), последната която форма е народностната в Бавария. От друга страна, фрикативът **гх** (**gh**) става на преднебния звук **й** (**j**) и по-нататък на **и** (**i**), с което “богоар” става на “биоиоар” (*bioioar*), “багоар” (*bagoar*) – на “байоар” (*baioar*), “багуар” (*baguar*) – на “баюар” (*baiuar*), “баговар” (*bagovar*) и “багувар” (*baguvar*) стават “байовар” (*baiovar*) и “баювар” (*baauvar*) или, с уподобяване на **у** (**u**) към следващия **в** (**v**) – “баивар” (*baivar*), “богар” (*bogar*) става “бояр” (*boiar*), “багар” (*bagar*) - на “баиар” (*baiar*) или “беиар” (*beiar*), “байгар” (*baigar*) – на “баиар” (*baiiar*) или баяр (*bayar*) или бейр (*beyar*). Накрая промяната от **а** (**a**) към **е** (**e**) или **и** (**i**) в крайната сричка на формите “байгар” (*baigar*), “пайгар” (*paigar*) или “пейгар” (*peigar*) води до “байгир” (*baigir*), “пайгир” (*paigir*) или “пейгир” (*peigir*), на формите “пеиар” (*peiar*), “беиар” (*beiar*), “баиар” (*baiar*) или “байар” (*bayar*) – до “пеиер” (*peier*), “беиер” (*beier*), “баиер” (*baier*) и “байер” (*bayer*).

Но двете основни форми “боугар” (*bougar*) и “баугар” (*baugar*) не представляват най-старата форма. Първата “боугар” (*bougar*) е налице в старофренското “б(о)угр” (*bougre*), където тя е възникнала от чуждото име “болгар” (*bolgar*), при което **l**, като задноезичен звук, образуван на задното (мекото) небце, се е променило на **у** (**u**). Същото е станало и в немския, така че първоначалната форма не е “боугар” (*bougar*) или “баугар” (*baugar*), а “болгар” (*bolgar*) или “балгар” (*balgar*). Тази последната форма наистина е засвидетелствата чрез името на баварския цар Балгер. Това означава, че в своята първоначална форма баварското родово име съвпада с името на българите. Но не само в своята първоначална форма. И българското народно име проявява допълнителни форми. Така например, в устата на

македонските българи то звучи между другото и “богар-ин” (bogar-in) или бугар-ин (bugar-in). А в Румъния, със залеза на някогашната българска владетелска прослойка в румънската народност, където българското народностно име се е превърнало в съсловно име на благородничеството, то гласи “бояр” (boiar). Но ако първоначално баварците и българите са имали едно и също име, то тук е налице или една своеобразна случайност, или общност на произхода.

II.

При едносрични имена случайното съвпадане е донякъде лесно възможно. А при двусрични – вече трудно. Но при три- и четирисрични едно такова съвпадане е почти изключено. В същото време има и други доказателства за първоначалната съпринадлежност на двата народа.

1. Да си припомним най-напред накратко съдбата на целокупния народ.

В своята родина, в Армения, на народа постепенно му е станало твърде тясно. Баварското предание познава още всякакви военни походи, предприемани от този народ. Според изчислението на Авентин още през 225 г. пр. Хр. е станала така, че една част от българският народ, принадлежаща към баварското племе, се е отделила от него и потеглила от там. Цар Тесел (Thessel) и неговият племенник Балгер извели “доста народ (с име българи (Bulgarn), както казват немските баварски хроники), отишли в страната, наречена сега Франция, изградили града Toles (Тулуза? Туле??) и се установили навсякъде наоколо”. Това се потвърждава и от едно друго сведение, според което и самите римляни, които около 12 г. сл. Хр. покорили тази страна, наречена Gallia Nabonensis, също заварили там българи. Целокупният народ очевидно е преживял войната с понтийския цар Митридат около 100 г. сл. Хр. още в Армения. Той предоставил на царя една малка помощна войска част. Но скоро след това трябва да е напуснал този район. Арменският летописец Моисей от Хорена (Мовсес Хоренаци) съобщава именно през времето около 100 г. сл. Хр. за пристигането на една прогонена група от българите в Армения. Възможно е само тя да е била изостанала при напускането. Очевидно емиграцията е станала, от една страна, под натиска на настъпващите парти и на римляните, от друга. Народът се установил на северната страна на Кавказ. Последните изостанали изглежда са прихвърлили билото на планината едва около 14 г. сл. Хр. Тъй като според едно предание народът си имал работа още с император Тиберий, който разширил римската власт чак до основната планинска верига. На северната страна на Кавказ народът скоро се придвижил чак до река Дон, която една част от него преминала и заела местоживелища северно от Азовско море. Около средата на II век тук се извършило разделение. Според българското предание това време съвпада с възникването на една самостоятелна Черна България на източната страна на Азовско и Черно море. По всяка вероятност това разделение е било следствие от покоряването на групата от западната страна на Дон, на север от Азовско море, от готите, самите които са пристигнали там по същото време. И то това са били визиготите, които покорили тази западна част от българския народ, от които тя получила и името визигот-българи или бели българи. При преместването на визиготите на Днестър отново станало разделяне на бело-българите на две половини. Западната половина, обхващаща пет или шест рода, отшла с визиготите на Дунав, откъдето накрая дошла в Бавария и тук образувала баварския народ, който в списъка на славянските народи носи името бело-баварци. Източната половина на бело-българите, обхващаща три или четири рода, отначало останала на Дон, откъдето при прииждането на хуните преминала на североизток към Волга и Кама и точно там основала царството на бело-българите. Царството просъществувало до 1237 г., за да се разпадне след това, след покоряването му от татарите, сред северните народи от това царство. Източната половина на целокупния народ, която останала между Кавказ и Дон, се обединила с част от народа на карите, който живеел около Черно море, на която дала и името си. Затова тези българи се наричат и кара-българи = черни българи. С пристигането на хуните те попаднали под тяхна власт. След падането на хуните и черните българи напуснали. Останали само две групи. Остатъците от едната и днес се

намират по северния склон на Кавказ в долината на Черек със столица Балкар. Другата част се присъединила към котрагурите, с които тя в началото на VI век поела на запад. Основният народ в състав от четири племена се придвижил до Дунав, където около 487 г. се сблъскал с остготите, от които претърпял поражение. Тук той се заселил източно от р. Тиса, където се споменава и от баварското предание, което знае дори името на неговия цар, който се казвал Бато (Batho). От VII в. народът постепенно разпростира властта си към Балканския полуостров. В края на IX в. властта му северно от Дунав окончателно рухнала. Основната маса от народа се изтеглила оттатък Дунава. Останало само притежаващото поземлена собственост благородничество, което се претопило в румънската народност. А в Балканска България българският народ се слял с покорените славянски племена в един нов народ, този на днешните славянски българи. —

2. Ако сега сравним характера на българския народ с този на старите баварци, то можем да установим, че е налице пълно съвпадение не само в общите и съществените черти, но и в отделните и второстепенните такива.

Най-изпъкващият белег в същността на българския народ е била неговата боеготовност и боеспособност. Българите са били неустрашими ездачи, които са се чувствали най-добре на техните малки, пъргави коне. При първата атака те засипвали врага с точно насочваните си стрели, за да използват при сблъсъка копията си. Ако след това се стигнело до ръкопашен бой, те хващали бойния чук, брадвата с форма на чук или боздугана, който те заели да въртят със страховита мощ. По сила и смелост те нямали равни на себе си. При това жените не обичали да остават по-назад от мъжете. Те излизали с тях на бойното поле, биели се и падали на тяхна страна. Преди битка се провеждала строга инспекция на войската. Всеки недостатък по въоръжението се наказвал най-строго. Така се постъпвало и със страхливците. Наистина, гърците ги обвиняват в неблагонадеждност. Но това говори само за гръцката омраза. Преведено на обикновен език, това означава: че българите са били един дързък и извънредно своенравен народ, който не се съобразявал особено с волята и благоволенieto на другите. Особеното обаче е, че те питаели огромно недоверие към всичко чуждо. Външните си граници те държели напълно затворени. Прекрачването им е било свързано с най-големи препятствия. Избягалият от страната не само бил обречен на смърт, но вкарвал в нещастие и близките си. Пазещият границата, пропуснал беглец, трябвало да заплати това с живота си. Собственото и традиционното народът поставял над всичко чуждо и се придържал към него с твърдо упорство. Но иначе бил добродушен, “без злоба и коварство”.

И старите баварци са били народ от ездачи. В баварските редови гробове се намират скелети на коне, принадлежащи към онази дребна порода, която още Цезар възхвалява, че била непретенциозна и извънредно издръжлива. Че баварците формирали един народ от ездачи, се потвърждава от легендата за възникването на конния пазар в Мюнхен. Нападението на хунски конници могло да бъде отблъснато само от леките баварски конници. Оръжията, положени с мъртъвците, се състоят от къс меч с панта, който, нахлузен на прът, можел да служи и като пика; от копие, което най-често се явявало оръжие за мушкане, и от секира с форма на чук. С какво предпочитание баварците и днес при липса на боен чук-брадва използват приклада на пушката, е добре известно. Изобщо, чукът играел особена роля не само като бойно оръжие, но и като мирно оръдие. Хлърлянето на чук е бил знакът за въвеждане във владение на поземлена собственост. Чукът се поставял и в скута на невестата. По войнственост баварците надминавали всички други германски племена. Обичано е било да се казва: в Бавария “един ратай говори за бран повече от тридесет рицари другаде”. Страхливите, небоеспособните и хилавите бивали удавяни във вирове и локви. Открай време баварският народ се е отличавал с твърдото си придържане към собственото си традиционно духовно богатство. Той е “малко недружелюбен и своенравен, защото не излиза често, обича да си стои у дома, занимава се с малко неща и не посещава с удоволствие чужди страни”. Би предпочел да държи всичко и всички чужденци далеч от себе си. Не е било нещо дребно да се влезе и премине през баварска област. Иначе, “жизнерадостен и ведър нрав, прямота,

добродушие и простота съставляват щастливото наследство” на народа. “Чужди и омразни са му раболепната покорност, приказливостта, сладникавостта и угодничеството.”

Единственото богатство на старите българи са били стадата. Поради което и защитата на добитъка съставлявала извънредно важен предмет на законодателството. В живота те били крайно обикновени и непретенциозни. Носията им се състояла от пъстри, широки дрехи, носени по един и същ начин от мъже и жени. Мъжете носели дълга коса и дълга брада, доколкото принадлежали към съсловието на свободните. Жилището при старите българи било обзаведено само с най-необходимото. Мъжете обичали да си пийват, ако им паднело. Те минавали за най-големите пиячи на вино в света.

И баварците някога са били народ от пастири и земеделци. Стадата си те ценели над всичко друго. Старото им народно право е най-доброто доказателство за това. Абстрахирайки се от аламанското народно право, никое друго немско обичайно право не държи сметка за домашните и ловните животни в същата степен, както баварското. Склонността на народа към това занимание не се основава само на вида на земята и почвите на страната, но и на родовото му своеобразие. Начинът на живот е бил много обикновен. Жилищата са били по-скоро колиби, отколкото къщи. Дрехите, които народът носел, били широки и удобни. Мъжете носели дълги коси и бради. Иначе Авентин характеризира своя баварски народ като “душевно обикновен и справедлив, обичащ да ходи на църква и да се черкува, за което има предостатъчно поводи. Обикновеният човек седи ден и нощ пред чашката, вика, пее, танцува, играе на карти, свири, играе, прави големи и излишни сватби, помени и църковни служби. Но той е честен и безукоризнен, не накърнява ничии интереси, никому не вреди.”

На старите българи е била присъща силна чувственост. За сургучите и гагаузите това се говори и днес. В същото време българите са се отличавали с една не по-малко силна, усърдна набожност. В представите на древните българи феите са играели забележителна роля. Трите сестри орисници – на румънски “Ursitele” – определяли съдбата на всеки смъртен. Българите били населили с феи всички извори, реки и води, върховете и вътрешността на планините. И днес в България по Петдесетница се празнува празникът Русалии. От животните на особена почит се радвали змията, вълкът, конят и кучето. Особено обаче змиите, които носят на човека всичкото щастие или нещастие, според това дали са добре или зле разположени към него. Румънските приказки познават цяло едно змийско царство, владяно от змийски цар. Освен това те знаят и лоши змии с огромни тела и няколко глави. На вълка в България и Румъния са посветени особени дни. В България те се наричат “вълчи празници” и траят от 10 до 17 ноември. В тези дни не се върши никаква работа. А се правят всякакви магьосничества, за да се запушат очите, ушите и носа на вълците. На голяма почит се е радвал конят. Конска опашка е служела като знаме. Но и за закрила на дома и двора и полето, срещу лоши духове и хора, по плетове и на колове са набучвали конски черепи. Когато се давала клетва, това ставало пред извадена гола сабя, при което бивало разсичано куче. Накрая се пийвало. В Румъния са известни порода земни кучета, които живеят дълбоко под земята и чието лаене означава убийство или нещастна смърт.

От езическите религиозни обичаи и днес в Румъния е останал танц със саби, изпълняван в определено време от избрани танцьори. В нощта преди Благовещение в България се организират процесии за защита на добитъка срещу лоши духове. Тракат се лъжици, дрънчи се с вериги, добитъкът се прекадява. За отблъскване на епидемии по добитъка се изгася напълно всеки огън в огнищата, за да се запали нов, свещен огън, от който след това се пали и огънят в огнището. Вечерта на Еньовден навсякъде в България се палят огньовете, през които скачат млади и стари. С това почитане на огъня е свързано и трупозгарянето, което при древните българи е било обичайно. Но покрай това се е прилагало и погребването в гробни могили.

И на баварците се приписва силна чувственост. И те се отличават със силна набожност. Точни сведения за вярата в различни богове при старите баварци не са се запазили. Все пак са останали множество легенди, от които може да се извлече едно-друго. И при тях феите играят значителна роля в света на духовете. Те могат да се открият навсякъде:

в реки, езера, извори, в лесове и по върхове. В Бавария са познати също и трите сестри орисници, които определят съдбата на новородените. От животните и тук отново имаме змията, вълка, коня и кучето, които най-много са били ценени и почитани. Баварските сказания поставят на змията корона. Тази корона носи на хората богатство и късмет. Вълкът е животно на духа и магията, което също носи на човека късмет. Естествено, като върколак той за него е напаст. Много показателно е, че най-старата баварска светия - Йотинг (Oeting) – има на герба си вълк. Конят е бил жертвено животно. Конски глави са били набучвани на прътове и изправяни на двора или полето като знак на жертвата, както и за отблъскване на лоши духове. Кучето се явява пазител на скрити съкровища. Особеният обичай да се разсичат кучета не се споменава, както и в сведенията за белите българи. Но клетвата и при тях се е давала пред изваден меч.

От тържествата най-разпространено в Бавария и Австрия са еньовденските огньовете, които лумват на този ден по всички върхове и възвишения. След това около тях винаги настава радостно оживление, в което вземат участие стари и млади. Който може, участва в скачането през огъня. От него се вземат горящи главни и се разнасят по полетата, за да бъдат предпазени от градушка и лошо време. На Велика събота огънят в пещта се изгася напълно, за да се запали след това отново от осветения великденски огън. И обичаят с трупозгарянето също се е практикувал някога в Бавария. Но по времето на записването на баварското народно право той вече е бил изместен под влияние на църквата от трупополагането в гробни могили.

Тази прилика може да се проследи до най-малки подробности. За илюстрация да вземем само един пример. В България и Румъния съществува следният обичай. По време на голяма суша момичетата на възраст от 7 до 12 години се събират на особено тържество. Помежду си избират една от тях, натъкмяват я на “пеперуда” (“peperuga” = Schmetterling; така е в текста; бел. прев.), като я покриват с листа, растения и цветя, поставят J меден съд на главата и минават с нея покрай къщите и пеят и танцуват. Обитателите изливат вода върху “peperuga” и подаряват на момичетата брашно и мазнина. От тях момичетата изпичат сладкиш, отиват на потока, влизат във водата и така го изяждат.

На това “водно конче” в Бавария отговаря “водната птица” (Wasservogel). В Нойхаузен до Мюнхен тя носи името “sandrigl”, откъдето е възникнало името “Hansl und Gretl”. Винаги тя е свързана със защитата срещу неурожай. Тук шествието става на кон. “Петдесетнишката или водната птица”, или “Hansl und Gretl” – едно малко момче или просто една натъкмена кукла – се покрива изцяло с листа и цветя, води се из селото, при което тук и там от прозорците се полива с вода. Участниците получават брашно, масло, яйца, хляб, които те заедно изяждат. Накрая “водната птица” се хвърля във водата. Подобие на обичая в неговите детайли тук и там е очебийно.

Същото пълно съвпадение е налице и в държавното и правното устройство на двата народа. Ханът или царят и херцогът имат съвсем еднакъв ранг във властта. Най-малкото по-късният царски род е носел дори същия герб, както баварските херцози: двата лъва. Съвсем същото положение са имали благородничеството и свободните поданици при българите и баварците. И което е особено показателно: и правораздаването тук и там се е осъществявало точно в едни и същи форми. Главното лице и тук, и там е бил съдията, който е водел съдебния процес, проверявал е обстоятелствата, изслушвал е свидетелите и е произнасял присъдата. Освен това в съдебния процес в България и Румъния са вземали участие като съдебни заседатели и “добрите, стари хора”; в Бавария - “благочестивите хора” или “порядъчните хора”. Но присъдата нито тук, нито там, не е била от тяхната компетентност. Тя се е произнасяла единствено от съдията, който получавал и привилегии за правораздаване. Основно доказателствено средство била клетвата. Където клетвата на обвиняемия не била достатъчна, съдията трябвало да определя клетвени гаранции, чийто брой при дадени обстоятелства можел да нарастне до 60 и повече. В определени случаи като клетвени гаранции на заклеващия се можело да бъдат допускани само участници в тогавашната форма на колективно стопанисване на земята. Заклевали са се не по самото обстоятелство, а по благонадеждността на основния клетвополагач. Където даден спорен

въпрос изобщо не можел да бъде разрешен, като последно средство се прибегвало до “Божия съд” или “Божията присъда”. Любима такава бил двубоят, до който са били допускани и жени.

Съвпадението между българското и алеманско-баварското право е пълно; съвпадение, което стига до детайлите. Това вече не са подобия или опорни точки, а еднаквост на двете народностни правни системи.

3. И накрая, някогашната народна общност се изразява и в езика. Древният български е бил език от туранското езиково семейство, към което принадлежи и тюркският. Неговото влияние върху оформянето на днешния славяно-български език изпъква силно в звуковия състав, словните форми, строежа на изречението и словното богатство, колкото и малко да им се иска това на “двестапроцентовите славяни” сред българите. Влиянието на едновременния алеманско-баварски език не е могло да се изяви в същата степен спрямо днешния немско-баварски език. За това древнобаварската съставна част на общото племе на днешните баварци не е била достатъчно голяма. Все пак и днешният баварски диалект сочи дълбоки следи от стария алеманско-баварски език по звуковия си състав, словните форми и словното си богатство. В баварския речник на Шнелерс (Schnellers) се открива голямо количество от чисто баварското словно богатство, с което човек не може да се справи чрез никой немски или така наречен германски език. Нека тук приведем като пример само някои изрази от старото алеманско-баварско обичайно право, чийто смисъл се получава от само себе си, когато се потърсят съответстващите им изрази в отличния българско-немски речник на Вайганд-Дорич (Weigand-Doritsch).

В алеманско-баварското право селянинът се нарича “*purica*”. В българския език “*pur’ak*” е груб човек. “*Drappa*” е облеклото. В българския “*dripa*” е “тъкан”, “парцал”. Роклята се нарича “*rauba*”. На български се казва “*tuba*” или “*tufet*”. “Разбойничеството” се нарича “*scharaup*”. По-точно “*Straßenraub*” (“грабеж по пътищата”); “*sokak*” = “път”, “шосе” и “*geram*” = “скубя”, “дърпам”. “*Harisliz*” е престъпление, което наравно с държавната измяна се наказва със смърт. В българския “*char*” или “*charsyz-in*” е “злодей”, “мерзавец”. От него тук е изведено “*charyslyk*”, което означава съюза между злодеи, делата им, тоест “размирици”, “метеж”. “*Carmula*” е разбунтуване на отделни хора срещу херцога. “*Kramola*” означава същото престъпление в българския. Думата изобщо не е славянска. Среца се само още при руснаците и при едновременните каринтийци (от областта Каринтия, Кдрnten, Австрия; бел. прев.), където обаче тя също произлиза от туранския език. “*Pulislak*” идва от “*pul*” = “копче”, “топче”, “топуз” и “*schlak-am*” = “удрям”, “пляскам” и означава “удар с топуз, боздуган”. “*Palcprest*” идва от “*pelka*” = “двойна брадва”, “бойна секира” и “*prask-am*” или “*prascht’-a*” = “трещя”, “пукам” и означава “рана, нанесена с бойна секира”. “*Teudragil*” е нараняване на крака, което води до влачене на ходилото. Думата се обяснява от българската “*tytraz-a*” = “влача”, “тегля” и “*il*” = “ход”, която е налице в “*el-a*” = “вървJ”, “ела”, “*jall-a*” = “хайде напред”, “*ul-ak*” = “вестоносец”. “*Stapsaken*” е начин да се призове в съда прилагането на “Божие право”, “Божията присъда”. “*Star*” на български е “прът”, “боздуган”, “кривак”, а “*sak-am*” означава “изисквам”: “призоваване, изискване на бой с боздугани”. Другият вид на двубоя е “*sampfwic*”. “*Kama*” е “кинжал”, “кама”, “нож”, а “*wik*” е “вик”, “повик”, “зов”, “рев”: “извикване на бой с ножове”. “*Wehadinc*” е договорът, предхождащ двубоя, от “*wik*” = “изискване”, “призоваване” и “*denk*” = “пакет”, “вързоп”, “вързка”, “съюз”, “договор”. “*Mahalechinga*” е мястото на съда: от “*mahala*” = “квартал на град, село, населено място, селище”, “място”, “площад”, а “*chak*” = “справедливост”, “право”. “*Kitribin*” идва от “*kotoga-bina*” = “сграда на обор, конюшня, кошара”. За неправомерно прекрачване на държавните граници се е полагало наказание една година затвор. Тук “*Nabias*” означава “затвор”. “*Nabys*” се казва на български. Тези примери са достатъчни за онагледяване на връзката между алеманско-баварския и туранско-българския език.

Така едновременната съпринадлежност на двата народа се показва във всичко: в историята, в държавното и правното устройство, гербове и имена, в естеството, народностния характер и същността, религиозните представи и житейските навици, обичаите, традициите и езика.

Ако обае на баварската и българската народна гордост ѝ се прииска да се възпротиви, то двата народа все още могат да се утешат. Днешните народи на Европа са резултатът от едно смесване с най-различен произход. Точно на тази пъстра смесица тези народи трябва да благодарят за своята силна жизнена енергия. Чистокръвни народи, в смисъла, желан от “двестапроцентовите славяни и германи”, няма и не може да има, защото не може да има народи от идиоти. Най-голямо участие в европейската смесица от народи имат точно туранските народи, от които алеманският народ, към който са принадлежали баварците и българите, е бил най-големият и най-гордият, след което германският, който е принадлежал към същото семейство, е стоял по значение доста по-назад, както това още е в състояние да извести баварското предание и традиция.

гр. Шумен

февруари 2003 – януари 2006 г.

GEMEINSAME ABSTAMMUNG DER BAYERN UND BULGAREN

Von Professor Karl Fritzler, Frankfurt

(Auszug aus „Die Herkunft der deutschen Volkstämme“, 1923, Marburg, Druckerei “H. Bauer”. Andere Werke: „Die fürstliche Erbfolge im alten Russland“, „Die sogenannte Kirchenordnung Jaroslaws, ein Denkmal russisch-germanischen Rechts, „Zwei Abhandlungen über altrussisches Recht“ und „Das Russische Reich eine Gründung der Franken“, herausgegeben in München im selben Jahr 1923)

I.

1. Die Herkunft des bayrischen Volks hat die seltsamsten Erklärungen gefunden. Für die „gesicherste“ davon gilt die sogenannte Markomannenlehre, die vor rund 90 Jahren von Zeuß begründet wurde (*Karl Zeuß: „Die Herkunft der Baiern von den Markomannen“, 1839; „Die Deutschen und die Nachbarstämme“, München 1837*). Danach sind die Bayern die ehemaligen Markomannen, die gegen Ende des 5. oder Anfang des 6. Jahrhunderts von Böhmen nach Bayern gekommen seien, und sich hier den neuen Namen „Baywaren“ beigelegt haben sollen, sich damit als die Leute bezeichnend, die „in Bayheim waren“. Aber einmal weiß die Geschichte nicht das geringste von einer solchen Wanderung der Markomannen. Sodann aber ist die Namengebung keine Modesache, die von einem Jahr zum andern wechselt. Der Name eines Volks ist dessen Sinnbild, sein heiligstes und höchstes Gut. Wohl führen Völker neben ihrem Volksnamen zuweilen auch noch den besonderen Namen ihres Landes, das sie bewohnen. Wenn der letztere Name mit der Zeit zum Ausdruck eines neuen Volkstums wird, das aus der Verschmelzung der verschiedenen Völker und Stämme des betreffenden Landes entstand, so kann er auch zum Gesamtnamen des neuen Volksganzen werden. Daß aber ein Volk seinen Namen deswegen allein aufgeben soll, weil es seinen Wohnsitz wechselte, und daß es dabei nicht den Namen des neuen Wohnsitzes, sondern des verlassenen annehmen soll, ist ein Unding. Dazu ist in diesem Fall die Namensform Baywaren als Bay-waren, d.h. Bayheim-waren auch noch ein sprachliches Unding. Aber dergleichen Lehren schleppen sich noch mehr durch die Jahrhunderte der Geschichte.

2. Die Ratlosigkeit in dieser Frage kommt daher, daß die römischen und griechischen Geschichtsquellen nichts von den Bayern zu künden wissen. Für die Geschichtswissenschaft ist das kein allzu großer Verlußt. Zwar haben die Römer und Griechen mancherlei Kenntnisse von der damaligen Völkerwelt. Diese Kenntnisse sind aber, soweit wenigstens der Norden und Osten in Frage kommt, sehr dürftig und verworren. Wahres und Falsches, Wirkliches und Dichterisches ist noch in einem viel höheren Maß durcheinandergeworfen, als dies bei uns der Fall ist. Das Bemühen

der Wissenschaft, auf diesen römischen und griechischen Nachrichten eine Stammeskunde aufzubauen, hat zu dem bestehenden Wirrwarr geführt.

Die Grundlage für die Stammeskunde eines Volks kann nur die eigene Überlieferung des betreffenden Volks bilden, die begreiflicher Weise am besten unterrichtet ist. Und da hat grade der bayrische Volksstamm, der als jüngster in die Reihe der deutschen Volksstämme eintritt, die reichste Überlieferung erhalten, die von dem großen bayrischen Geschichtsschreiber Aventin (*Aventin(us)*, *Johann Turmair. Sämtliche Werke. München. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1886.*) im 16. Jahrhundert gesammelt wurde. Er hat dabei einen unermüdlichen Eifer entwickelt, der zur Bewunderung zwingt. Als bayrischer Hofgeschichtsschreiber hatte er Zutritt zu allen Buchkammern in Kirchen und Klöstern, die er alle gewissenhaft durchstöbert hat nach alten Büchern, Schriften und Briefen. Dazu hat er alte Reime, Lieder, Gebete, Sprüche u.dgl. gesammelt, die noch im Volksmund lebten. „Ich habe – sagt er – nach meinem ganzen Vermögen gearbeitet, Tag und Nacht keine Ruhe gehabt, viel Hitze und Kälte, Schweiß und Staub und Schnee winters und sommers erlitten, das ganze Bayerland durchschritten, alle Stifte und Klöster durchfahren, Buchkammern, Kästen fleißig durchsucht, allerlei Handschriften, alte Freiheiten, Übergaben, Briefe, Chroniken, Rufe, Reime, Sprüche, Lieder, Abenteurer, Gesänge, Betbücher, Meßbücher, Salbücher, Kalender, Totenzettel, Register der Heiligen Leben durchgelesen und abgeschrieben, Heiligtümer, Monstranzen, Säulen, Bildnisse, Kreuze, alte Steine, alte Münzen, Gräber, Gemälde, Gewölbe, Estriche, Kirchen, Überschriften besucht und besichtigt, geistlich und weltlich Recht, lateinische, deutsche, griechische, windische, ungarische, welsche, französische, dänische, englische Geschichte überlesen und durchfragt, nichts zu solcher Sache Taugliches unterwege und ununtersucht gelassen, allerlei alter Geschichte Zeugnis und Anzeigen durchstöbert, alle Winkel durchschlüpft und durchsucht. Wo gewisse Anzeigen, wie jetzt gemeldet, nicht vorhanden gewesen, der Sache des gemeinen Mannes und gemeinem Gerücht nachgefolgt, doch davon geschieden dasjenige, so mehr unergründlichen Torheiten, Gedichten, Märlein, denn gegründeter Wahrheit gemäß war.“ Alles dieses hat er dann in seinen beiden Schriften, der Bayrischen und Deutschen Chronik, verarbeitet.

3. Nach bayrischer Überlieferung war Armenien die Heimat der Bayern. Es ist dies eine ganz a l l g e m e i n e Überlieferung, die Armenien ausdrücklich als Heimat der Bayern bezeichnet. Nach Armenien aber waren die Bayern von noch weither gekommen. In alten Reimen, Meistersängen und Chroniken „wird angezeigt: wie die Bayern etwa dieselbigen Länder alle bis an Armenien und Indien durchzogen, allda auch eine Zeitlang gehaust haben.“ In einer Pergamentrolle, die Aventin im Benediktinerkloster zu Nieder-Altaich fand, waren Gesänge und Lieder „nach alter Weis und Art“ verzeichnet, die von einem alten deutschen Helden erzählen mit Namen Baiger oder Boiger, der aus Armenien und Skythien, das an Indien stößt, an die Donau gekommen sei und alle Länder um die Donau eingenommen habe. Eine andere alte Pergamentrolle, die er in der Buchkammer des Domstifts zu Regensburg entdeckte, enthielt eine kurze Beschreibung von dem Herkommen der Bayern „in einem viel besseren Latein, als viele hundert Jahre in Brauch gewesen ist. Wer's beschrieben hat, nennt sich nicht, oder ist aus Unfleiß, wie viel mehr geschehen ist, der Name verloren worden. Dieser sagt: wie die Bayern zogen bis gen Aufgang der Sonne in Asien an Armenien und Indien durch die Länder, so man jetzt Tartarei nennt“.

Dazu stimmen auch alle anderen Nachrichten. In einer alten Handschrift des Klosters Melk heißt's an einer Stelle: die Noriker, oder Bayern, seien aus der Gegend um Armenien gekommen. In einem Leipziger Urkundenbuch findet sich ein Abschnitt über „Herzog Poymont und seinen Bruder Ingram, die aus Armenien kamen“. Dasselbe berichtet auch die Kaiserchronik: die Herzöge der Bayern, Boemunt und Ingram, hätten sie aus Armenien geführt. Eine gleiche Angabe machen Heinrich von München und Michael Beheim. In einer Unbekannten Chronik von Bayern, in einer Handschrift des Klosters Emmeran, in der bayrischen Chronik von Fuetrer, im großen Stammbaum der bayrischen Fürsten heißt es von dem Fürsten Bavarus, daß er aus Armenien gekommen sei. Ebenso nennen Andreas Ratisbonensis, Vitus Arnpeckh, Thritem und Rumpler Armenien die Urheimat der Bayern, woher sie von ihren Fürsten, Boamundus und Ingramus, nach Bayern geführt wurden. Froumund von Tegernsee, der im 10. Jahrhundert über die Herkunft der Noriker, d.h. der Bayern, schrieb, weiß zu berichten, daß die Heimat der Bayern die Gegend im äußersten Osten um

Armenien gewesen sei, wie er das von zuverlässigen Leuten vernommen habe, die dort waren und die bayrische Sprache dort gehört haben. Genau dasselbe bestätigt der Benediktinermönch Bernhard von Kremsmünster, der um 1300 eine Geschichte der Bayern verfaßte. „Von Aufgang sind die Bayern heraus an die Donau gekommen, von welchen nachmals die andern die deutsche Sprache gelernt und empfangen haben. Wie denn zu hinderst gegen Aufgang um Armenien und Indien noch derselben Ursprung ist, welches ich von Glaubwürdigen gehört, die dort hingewandert sind und bayrisch reden gehört haben.“ Aus Armenien wurde das bayrische Volk geführt von seinen Fürsten Boemund und Ingram. Dahin kam das Volk spätestens Anfang des 6. Jahrhunderts v. Chr., wie seine Erinnerungen an die Könige von Medien und Persien, Astyages und Kyros, beweisen. Von da zog es bald nach 100 v. Chr. aus, von den vorrückenden Römern verdrängt. Einerseits gelten Boemund und Ingram für Zeitgenossen Caesars. Andererseits traf Pompejus, der Armenien unter römische Oberhoheit brachte, sie schon nicht mehr an. Einer Nachricht zufolge, die Thritem überliefert, sollen die Bayern von Tiberius vertrieben worden sein. Das kann sehr wohl stimmen. Nur daß sie damals ihr Stammland schon geräumt und sich weiter nördlich an den Südhängen des kaukasischen Gebirgszugs niedergelassen hatten, von wo sie unter dem Nachdrängen der Römer über den Gebirgszug hinüber auf die Nordseite zurückwichen.

„Nach gründlicher Erforschung der alten Schriften und Buchkammern des ganzen Beyerlandes“ konnte Aventin feststellen: „daß die Bayern von König Alman Aergle und seinen Söhnen Norein und Boiger herkommen.“ Und er fügt erläuternd hinzu: „diesen König Alman oder deutschen Herkules haben unsere Vorväter für einen Gott und Verwalter der Kriegsläufe aufgeworfen, in den Himmel gesetzt und angebetet“. Sein Bildnis, aus Kupfer gegossen, soll noch vorhanden und von der Reichenau gen Tirol auf Betreiben und Befehl Kaiser Maximilians geführt worden sein. „Wenn sie sich mit den Feinden haben schlagen wollen, haben sie ihn angerufen, etliche Lieder von ihm gesungen und eine besondere Manier in seinen Ehren gehabt mit dem Lärmen, Umschlagen und Sturm. Haben sie das ‚barrit‘ geheißen, davon man noch ‚der Bar laufen‘ ein Spiel heißt und nennt“. Im besonderen führt Aventin jene Handschrift des Domstifts zu Regensburg an, deren unbekannter Verfasser sagt „wie die Bayern von Herkules hier sind und Alemannen geheißen haben, von denen alle anderen also genannt werden“.

Die Zugehörigkeit der Bayern zu den Alamanen wird im besonderen durch die Rechtsverfassung der beiden Völker erwiesen. Es ist nicht bloß eine Ähnlichkeit, sondern eine Gleichheit beider Volksrechte. Um nur einiges kurz anzudeuten. Beide Volksrechte kennen nur drei Stände: Adel, Freie und Knechte. Beide haben den Richter, der zugleich Urteilsfinder ist; dasselbe Zeichen des Besitzergreifens: den Hammer- und Axtwurf; dasselbe Rechtsverfahren, dasselbe Bußsystem. Dazu haben beide ein völlig gleiches Familienrecht. Diese Besonderheiten, die nur den beiden Volksrechten eigentümlich sind, stellen ihren inneren Zusammenhang außer allen Zweifel.

Über die Sprache, die die almanischen Bayern gesprochen haben, weiß die bayrische Überlieferung noch soviel anzugeben, daß es kein Deutsch war. Von dem almanisch-bayrischen Schrifttum ist leider nichts übriggeblieben. Noch zu Aventins Zeiten waren beim Adel Reime im Gebrauch, die aber keine ganzen Wörter, sondern öfter nur etliche Buchstaben darstellten, wie er sagt. Das heißt doch: daß sie in einer unverständlichen Sprache abgefaßt waren. Es hat sogar ganze Bücher gegeben, die aber niemand lesen konnte. Und er selbst hat ein solches Buch zu Priefling in einem Kloster bei Regensburg gesehen. Froumund von Tegernsee und Bernhard von Kremsmünster berichten beide übereinstimmend: daß noch zu ihrer Zeit, also im 10. bis gegen Ende des 13. Jahrhunderts in der Gegend „um Armenien“ die echte bayrische Sprache gesprochen wurde, wie sie das von solchen gehört haben, die selber dort waren. Und in einer Passauer Chronik des 10. Jahrhunderts heißt es deutlich: daß die Bayern zuvor ihre besondere Sprache hatten, nachher aber von den Deutschen das Deutsche angenommen haben. Panzer hat in seinen „bayrischen Sagen und Bräuchen“ alte Reime aufbewahrt, die noch im vorigen Jahrhundert in Bayern gesungen wurden. Wo diese Reime eine verständliche Rede darstellen, verraten sie deutlich: daß sie eine Übertragung aus einer anderen Sprache ins Deutsche sind, wobei der bloße Anklang des ursprünglichen Wortlauts an dieses oder jenes deutsche Wort maßgebend war: so zusammenhanglos und ratlos ist das. Wo eine solche Übertragung nicht geschehen ist, haben wir einen Wortlaut vor uns, der völlig unverständlich ist. Vor allem aber ist die altbayrische Rechtssprache eine Sprache für sich, die ein

ganz einziges Sprachgut darstellt. Ausdrücke, wie *carmula*, *lidiscarti*, *uinchilsul*, *uanchtodal*, *bilmez*, *etorkartes*, *calasneo* und eine Menge anderer, sind einfach unverständlich. Diese Wörter auf „germanische“ oder „keltische“ Wurzeln zurückzuführen, hat sich als völlig unmöglich erwiesen.

4. Vollen Aufschluß gibt aber der Stammesname der Bayern. Dieser hat im Lauf der Zeiten verschiedene Wandlungen erfahren. Alle diese verschiedenen Formen gehen zurück auf die zwei Grundformen *bougar* oder *baugar*, von denen die letztere noch erhalten ist. Wie Weiterbildungen zeigen, konnten sie auch *pougar* oder *paugar*, *poucar* oder *paucar* lauten. Die Weiterbildungen entstehen zunächst dadurch, daß der Hintergaumenlaut **g** oder **c** bei hoher Sprechlage der Zunge ein Abglitt-**u** oder **-o** erhält, was zu den Formen *bouguar*, *bougoar*, *pougoar*, *baugar*, *baucuar* oder *baugoar* führt. Schriftlich belegt sind davon die letzteren drei in *bauguarii*, *baucueri* und *baugoarii*. Wird nun das so entstandene **u** oder **o** mit scharfer Lippenrundung gesprochen, so führt dies zu einem weiteren Abglitt-**w**: *bouguvar*, *bougovar*, *bauguvar* oder *baugovar*. Zu einer weiteren Reihe von Formen kommt es dadurch, daß der Zweilaut **ou** oder **au** einerseits infolge beharrender Angleichung zu **oo** = **o** oder **aa** = **a** wird: *bogar*, *boguar*, *bogoar*, *pogoar*, *boguvar* oder *bagar*, *pagar*, *baguar*, *bagoar*, *pagoar* oder *baguvar*. Andererseits wandelt der Zweilaut **ou** oder **au** vor einem **g** oder **c** als Vordergaumenlaut bei vorgreifender Angleichung zu **oü**, **aü** und weiter zu **oi** und **ai** oder **ei**: *boigar*, *baigar*, *paigar*, *peigar*, *baicar* oder *paicar*. Dazu kommt dann noch die Wandlung des **g**, das zunächst zum Engelaute **gh** wird, der seinerseits wieder nach zwei entgegengesetzten Richtungen hin wandeln kann. Und zwar wird er einerseits zum Kehlkopflaute **h**, der infolge beharrender Angleichung mit dem vorangehenden **o** in eins verschmilzt. So wird *bogar* zu *boghar*, *bohar* und *booar* = *boar*, welche letztere Form die volkstümliche in Bayern ist. Andererseits wird der Engelaute **gh** zum Vordergaumenlaute **j** und weiter zu **i**, womit *bogoar* zu *bioioar* wird, *bagoar* zu *baioar*, *baguar* zu *baiuar*, *bagovar* und *baguvar* zu *baiovar* und *baauvar* oder, mit Angleichung des **u** an das nachfolgende **v**, *baivar*, *bogar* zu *boiar*, *bagar* zu *baiar* oder *beiar*, *baigar* zu *baiiar* oder *bayar* oder *beyar*. Schließlich führt der Wandel von **a** zu **e** oder **i** in der Endsilbe von den Formen *baigar*, *paigar* oder *peigar* zu *baigir*, *paigir* oder *peigir*, von den Formen *peiar*, *beiar*, *baiar* oder *bayar* zu *peier*, *beier*, *baier* und *bayer*.

Die beiden Grundformen *bougar* und *baugar* stellen aber nicht die älteste Gestalt dar. Die erstere *bougar* liegt im altfranzösischen *bougre* vor, wo sie aus dem fremden Namen *bolgar* entstand, indem das **l**, als Hinterzungenlaute am Hintergaumen gebildet, zu **u** wandelte. Dasselbe ist auch im Deutschen geschehen, so daß die ursprüngliche Gestalt nicht *bougar* oder *baugar*, sondern *bolgar* oder *balgar* ist. Die letztere Form wird denn auch tatsächlich bezeugt durch den Namen des bayrischen Königs *Balger*. Das heißt, daß der bayrische Stammesname in seiner ursprünglichen Gestalt zusammenfällt mit dem Namen der Bulgaren. Aber nicht nur in seiner ursprünglichsten Form. Auch der bulgarische Volksname weist Nebenformen auf. So lautet er im Mund mazedonischer Bulgaren unter anderem auch *bogar-in* oder *bugar-in*. Und in Rumänien, wo der bulgarische Volksname mit dem Untergange der ehemals herrschenden bulgarischen Volksschicht im Rumänentum zum Standesnamen des Adels geworden ist, lautet er *boiar*. Haben aber Bayern und Bulgaren ursprünglich den gleichen Namen, so liegt hier entweder nur ein merkwürdiger Zufall oder eine Gemeinsamkeit der Abstammung vor.

II.

Bei einsilbigen Namen ist zufälliges Zusammenfallen schon leicht möglich. Bei zwiesilbigen schon schwer. Bei drei- und viersilbigen aber ist ein solches Zusammenfallen so gut wie ausgeschlossen. Indes gibt es noch andere Beweise für die ursprüngliche Zusammengehörigkeit der beiden Völker.

1. Vergegenwärtigen wir uns zunächst kurz das Schicksal des Gesamtvolks.

In seiner Heimat, in Armenien, war es dem Volk allmählich zu eng geworden. Die bayrische Überlieferung weiß noch von allerlei Heereszügen, die von ihm unternommen wurden. Nach Aventins Berechnung geschah es schon um 225 v. Chr., daß eine Abteilung des bulgarischen Volks, die zum bayrischen Stamm gehörte, sich von diesem lostrennte und davonzog. König Thessel und sein Vetter *Balger* schickten „etlich Volk (mit Namen *Bulgarn*, wie die deutschen bayrischen

Chroniken sagen) aus, sind ins Land, jetzt Frankreich genannt, gezogen, haben die Stadt Toles erbaut, und sich allda niedergetan“. Das wird noch durch eine andere Nachricht bestätigt, wonach die Römer, die um 12 n. Chr. sich dieses Land, genannt Gallia Narbonensis, unterwarfen, daselbst auch Bulgaren vorgefunden haben. Das Gesamtvolk erlebte den Krieg des Pontischen Königs Mithridates um 100 v. Chr. scheinbar noch in Armenien. Es stellte dem König eine kleine Hilfstruppe. Bald darauf muß es aber ausgezogen sein. Der armenische Geschichtsschreiber, Moses von Chorene, meldet nämlich aus der Zeit um 100 v. Chr. von der Einwanderung einer vertriebenen Abteilung der Bulgaren nach Armenien. Möglicherweise war diese nur bei der Auswanderung zurückgeblieben. Offenbar geschah die Auswanderung unter dem Druck der vordringenden Parther einerseits und Römer andererseits. Das Volk ließ sich auf der Nordseite des Kaukasus nieder. Die letzten Nachzügler scheinen den Gebirgsrücken erst um 14 n. Chr. überstiegen zu haben. Denn nach einer Überlieferung hatte das Volk noch mit Kaiser Tiberius zu tun, der die römische Macht bis an den Hauptgebirgszug heran ausdehnte. Auf der Nordseite des Kaukasus rückte das Volk bald bis an den Don vor, den der eine Teil überschritt und nördlich vom Asowschen Meer seine Wohnsitze nahm. Um die Mitte des 2. Jahrhunderts vollzog sich hier eine Spaltung. Nach bulgarischer Überlieferung fällt in diese Zeit die Entstehung eines selbständigen Schwarz-Bulgariens an der Ostseite des Asowschen und Schwarzen Meeres. Aller Wahrscheinlichkeit nach war diese Spaltung die Folge der Unterwerfung der Abteilung auf der Westseite des Dons, im Norden des Asowschen Meeres durch die Goten, die um diese Zeit daselbst angekommen sind. Und zwar waren es die Wisi-Goten, die sich diese westliche Hälfte des bulgarischen Volks unterwarfen, von denen es auch den Namen Wisi-Bulgaren, oder Weiß-Bulgaren erhielt. Bei Abwanderung der Wisi-Goten an den Dneestr erfolgte wieder eine Spaltung der Weiß-Bulgaren in zwei Hälften. Die westliche Hälfte, fünf oder sechs Stämme umfassend, zog mit den Wisi-Goten an die Donau, von wo sie zuletzt nach Bayern kam und hier das bayrische Volk bildete, das in dem slawischen Völkerverzeichnis noch den Namen Weißen-Bayern führt. Die östliche Hälfte der Weiß-Bulgaren, drei oder vier Stämme umfassend, blieb zunächst am Don zurück, von wo es beim Anzug der Hunen nach Nordosten an die Wolga und Kama abwanderte und daselbst das Reich der Weiß-Bulgaren gründete. Das Reich bestand bis 1237, um sich dann, nach Unterwerfung durch die Tataren, unter den nördlichen Völkern dieses Reichs aufzulösen. Die östliche Hälfte des Gesamtvolks, die zwischen dem Kaukasus und Don zurückgeblieben war, hatte sich mit einer Abteilung des Karenvolks vereinigt, das um das Schwarze Meer herum saß, dem es auch seinen Namen gab. Daher heißen diese Bulgaren Kara-Bulgaren = Schwarz-Bulgaren. Mit der Ankunft der Hunen kamen sie unter deren Herrschaft. Nach dem Sturz der Hunen ziehen auch die Schwarz-Bulgaren ab. Zurück blieben nur zwei Abteilungen. Die Reste der einen sind heute noch am Nordabhang des Kaukasus im Tal des Tscherek mit der Hauptstadt Balkar zu finden. Die andere Abteilung schloß sich den Kotraguren an, mit denen sie Anfang des 6. Jahrhunderts nach dem Westen hin abzog. Das Hauptvolk in Stärke von vier Stämmen zog an die Donau, wo es um 487 mit den Ostgoten zusammenstieß, durch die es eine Niederlage erlitt. Es ließ sich hier östlich von der Theiß nieder, wo es auch von der bayrischen Überlieferung genannt wird, die sogar den Namen des Königs anzugeben weiß, der Batho hieß. Seit Ende des 7. Jahrhunderts dehnt das Volk seine Macht allmählich über den Balkan hin aus. Ende des 9. Jahrhunderts bricht seine Macht nördlich der Donau endgültig zusammen. Die Hauptmasse des Volks zieht über die Donau ab. Zurück bleibt nur der grundbesitzende Adel, der in dem rumänischen Volkstum aufgeht. Im Balkan-Bulgarien aber verschmilzt das bulgarische Volk mit den unterworfenen slavischen Stämmen zu einem neuen Volk der slavischen Bulgaren von heute.

—

2. Vergleichen wir nun das Wesen des alten bulgarischen Volks mit dem der alten Bayern, so können wir feststellen, daß eine völlige Übereinstimmung besteht nicht bloß in großen und wesentlichen Zügen, sondern auch in einzelnen und nebensächlichen.

Das hervorstechendste Merkmal im Wesen des bulgarischen Volks war seine Kriegstüchtigkeit. Sie waren kühne Reiter, die sich am wohlsten fühlten auf ihren kleinen, flinken Pferden. Beim ersten Angriff überschütteten sie den Feind mit ihren wohlgezielten Pfeilen, um beim Zusammenprall von der Lanze Gebrauch zu machen. Kam es dann zum Handgemenge, so griffen sie zum Hammer, Hammerbeil oder Streitkolben, den sie mit fürchterlicher Wucht zu führen

wußten. An Stärke und Tapferkeit hatten sie nicht ihresgleichen. Dabei mochten die Frauen nicht hinter den Männern zurückstehen. Sie zogen mit ins Feld, fochten und fielen an ihrer Seite. Vor dem Kampf wurde strenge Musterung gehalten. Jeder Mangel an Ausrüstung wurde streng geahndet. Ebenso wurde gegen Feiglinge vorgegangen. Zwar wird ihnen von den Griechen Unzuverlässigkeit vorgeworfen. Allein daraus spricht nur der griechische Haß. In die gewöhnliche Sprache übersetzt, bedeutet das soviel: daß die Bulgaren ein trotziges und höchst eigensinniges Volk waren, das nach Willen und Wohlgefallen anderer nicht viel fragte. Im besonderen aber hatten sie ein gewaltiges Mißtrauen gegen alles Fremde. Sie hielten ihre Grenzen nach außen hin völlig abgeschlossen. Ein Überschreiten derselben war mit den größten Hindernissen verbunden. Wer landesflüchtig wurde, verfiel nicht nur selber der Todesstrafe, sondern brachte auch seine Angehörigen ins Unglück. Der Grenzwächter, der einen Flüchtling durchließ, mußte es mit seinem Leben büßen. Über alles Fremde stellte das Volk das Eigne, Althergebrachte, an dem es mit zäher Hartnäckigkeit festhielt. Im übrigen war es gutmütig, „ohne Bosheit und Tücke“.

Auch die alten Bayern waren ein Reitervolk. In den bayrischen Reihengräbern finden sich Gerippe von Pferden, die jener kleinen Rasse angehörten, von der schon Cäsar zu rühmen wußte, daß sie anspruchslos und von außergewöhnlicher Ausdauer sei. Daß die Bayern ursprünglich ein Reiterheer bildeten, wird durch die Sage von der Entstehung des Pferdemarktes in München bestätigt. Der Angriff hunischer Reiter konnte nur durch die leichten bayrischen Reiter abgeschlagen werden. Die Waffen, die den Toten beigegeben sind, bestehen aus einem kurzen Schwert mit einer Angel, das, auf einen Stock gesteckt, zugleich als Speer dienen konnte; aus einer Lanze, die meist als Stoßwaffe auftritt, und aus einem Hammerbeil. Mit welcher Vorliebe die Bayern noch heute mangels eines Hammerbeils den Gewehrkolben benutzen, ist bekannt genug. Überhaupt spielte der Hammer nicht bloß als Kriegswaffe, sondern auch als Friedenswerkzeug eine besondere Rolle. Der Hammerwurf war das Zeichen des Besitzergreifens von Grund und Boden. Der Braut wurde der Hammer in den Schoß gelegt. An Kriegslust übertrafen die Bayern alle andern deutschen Stämme. Man pflegte zu sagen: in Bayern „rede ein Knecht mehr von Streit, als dreißig Ritter anderswo“. Feige, Unstreitbare und Gebrechliche wurden in Lachen und Pfützen ertränkt. Von jeher zeichnete sich das bayrische Volk aus durch sein zähes Festhalten am eignen, althergebrachten Geistesgut. Es ist „etwas unfreundlich und eigensinnig, weil es nicht oft hinauskommt, sich gern daheim hält, wenig Hantierung treibt und fremde Länder ungern aufsucht“. Am liebsten hielt es sich alles und alle Fremden gänzlich vom Leib. Es war keine Kleinigkeit, in bayrisches Gebiet hinein- und hindurchzukommen. Im übrigen bilden „lebensfroher, heiterer Sinn, biedere Gradheit, Gutmütigkeit und Einfachheit das glückliche Erbe“ des Volkes. „Fremd und verhaßt sind ihm knechtische Unterwürfigkeit, Vielrednerei, süßliches und schmeichlerisches Wesen.“

Der alten Bulgaren einziger Reichtum waren ihre Herden. Weshalb denn auch der Schutz des Viehs einen überaus wichtigen Gegenstand der Gesetzgebung bildete. Im Leben waren sie höchst einfach und anspruchslos. Ihre Tracht bestand aus bunten, weiten Kleidern, die von Männern und Frauen in gleicher Weise getragen wurden. Die Männer trugen langes Haar und langen Bart, soweit sie dem Stand der Freien angehörten. Die Wohnung war bei den alten Bulgaren nur notdürftig eingerichtet. Die Männer waren einem guten Trunk nicht abhold, wenn sie ihn haben konnten. Sie galten für die stärksten Weintrinker der Welt.

Auch die Bayern waren ehemals ein Volk von Hirten und Ackerbauern. Ihre Herden schätzten sie über alles andere. Dafür liefert ihr altes Volksrecht den besten Beweis. Abgesehen vom alamanischen Volksrecht, berücksichtigt kein anderes deutsches Volksrecht die Haus- und Jagdtiere in gleicher Weise wie das bayrische. Die Hinneigung des Volks zu dieser Beschäftigung ist nicht allein in der Bodenbeschaffenheit des Landes begründet, sondern auch in seiner besonderen Stammeseigenart. Die Lebensweise war sehr einfach. Die Wohnungen waren mehr Hütten als Häuser. Die Kleidung, die das Volk trug, war weit und bequem. Die Männer trugen langes Haar und langen Bart. Im übrigen kennzeichnet Aventin sein bayrisches Volk als „geistig schlecht und gerecht, das gern auf Kirchfahrten geht und läuft, zu denen es reichliche Gelegenheit hat. Der gemeine Mann sitzt Tag und Nacht beim Trunk, schreit, singt, tanzt, kartet, spielt, hält

große und überflüssige Hochzeit, Totenmahl und Kirchtag. Aber er ist ehrlich und unsträflich, gereicht keinem zum Nachteil, kommt keinem zum Übel“.

Den alten Bulgaren war eine starke Sinnlichkeit eigen. Den Surgutschen und Gagausen wird das noch heute nachgesagt. Zugleich zeichnete sie eine nicht minder starke, eifrige Frömmigkeit aus. In den Vorstellungen der alten Bulgaren haben die Feen eine hervorragende Rolle gespielt. Die drei Schicksalsschwestern – im Rumänischen Ursitele – bestimmten das Schicksal jedes Sterblichen. Mit Feen hatten die Bulgaren alle Quellen, Flüsse und Wasser bevölkert, die Spitzen und das Innere der Berge. Noch heute feiert man in Bulgarien zu Pfingsten das Rusaljafest. Von den Tieren genossen besondere Verehrung Schlange, Wolf, Pferd und Hund. Namentlich aber die Schlangen, die den Menschen alles Glück und Unglück bringen, je nachdem sie ihm gut oder böse gesonnen waren. Die rumänischen Volksmärchen kennen ein ganzes Schlangenreich, das von einem Schlangenkönig beherrscht wird. Außerdem kennen sie aber auch böse Schlangen mit ungeheuren Körpern und mehreren Köpfen. Dem Wolf sind in Bulgarien und Rumänien besondere Tage im Jahr geweiht. In Bulgarien heißen sie die Wolfsfeiertage und dauern vom 10. Bis 17. November. An diesen Tagen ruht alle Arbeit. Und es werden alle möglichen Zaubereien getrieben, um den Wölfen Augen, Ohren und Nase zu verschließen. Einer großen Verehrung erfreute sich das Pferd. Ein Pferdeschweif diente als Feldzeichen. Aber auch zum Schutz von Haus und Hof und Feld gegen böse Geister und Menschen wurden auf Zäunen und Pfählen Pferdeschädel aufgesteckt. Wenn ein Eid geleistet wurde, so geschah es das aufs blanke Schwert, wobei ein Hund zerhauen wurde. Zum Schluß wurde ein Trunk dazu getan. In Rumänien kennt man Erdhündchen, die in der Tiefe der Erde wohnen und deren Bellen Mord und unseligen Tod bedeutet.

Von heidnisch-frommen Bräuchen besteht in Rumänien noch heute der Schwerttanz, der zu gewissen Zeiten von auserwählten Tänzern aufgeführt wird. In der Nacht vor Maria Verkündigung werden in Bulgarien Umzüge veranstaltet zum Schutz des Viehs vor bösen Geistern. Es wird mit Löffeln geschlagen, mit Ketten gerasselt, das Vieh geräuchert. Zur Abwehr von Viehseuchen wird alles Feuer auf dem Herd gelöscht, um ein neues, heiliges Feuer anzuzünden, an dem dann auch das Feuer auf dem Herd entzündet wird. Am Abend des Johannistags werden überall in Bulgarien Feuer angezündet, durch das Jung und Alt hindurchspringt. Mit dieser Feuerverehrung hängt auch die Leichenverbrennung zusammen, die bei den alten Bulgaren noch üblich war. Daneben war aber auch die Bestattung in Grabhügeln im Gebrauch.

Auch den Bayern wird eine starke Sinnlichkeit nachgesagt. Auch sie zeichnen sich durch eine starke Frömmigkeit aus. Genauere Nachrichten über den Götterglauben der alten Bayern haben sich nicht erhalten. Immerhin gibt's eine Menge von Sagen, aus denen sich schon einiges entnehmen läßt. Auch bei ihnen spielen die Feen eine hervorragende Rolle in der Geisterwelt. Sie sind überall zu finden, in Flüssen, Seen, Quellen, in Hainen und auf Bergen. Auch die drei Schicksalsschwestern sind in Bayern bekannt, die das Schicksal der Neugeborenen bestimmen. Von den Tieren sind es auch hier wieder Schlange, Wolf, Pferd und Hund, die am meisten wertgehalten und verehrt wurden. Die bayrischen Sagen setzen der Schlange eine Krone auf. Diese Krone bringt den Menschen Reichtum und Glück. Der Wolf ist ein Geister- und Zaubertier, das ebenfalls dem Menschen Glück bringt. Als Werwolf ist er freilich eine Plage für ihn. Sehr bezeichnend ist, daß das älteste bayrische Heiligtum, Oetting, einen Wolf im Wappen führt. Das Pferd war ein Opfertier. Pferdeköpfe wurden auf Stangen gesteckt und im Hof und auf dem Feld aufgestellt zum Zeichen des Opfers, sowie zur Abwehr der bösen Geister. Der Hund erscheint als Hüter verborgener Schätze. Die merkwürdige Sitte, beim Eid Hunde zu zerhauen, wird nicht erwähnt, wie auch nicht in den Berichten über die Weiß-Bulgaren. Aber der Eid wurde auch bei ihnen auf das blanke Schwert geleistet.

Von den Festlichkeiten ist das verbreitetste in Bayern und Österreich das Sonnwendfeuer, das am Johannistag auf allen Bergen und Höhen auflodert. Um die Feuer entwickelt sich dann allemal ein fröhliches Treiben, an dem Alt und Jung teilnehmen. Wer nur kann, macht den Spurng durchs Feuer mit. Es werden Brände daraus entnommen und auf die Felder gebracht, um diese vor Hagel und Unwetter zu schützen. Am Karsamstag wird alles Feuer auf dem Herd gelöscht, um es dann an dem geweihten Osterfeuer wieder anzuzünden. Auch die Sitte der Leichenverbrennung war

ehedem in Bayern in Übung. Zur Zeit der Aufzeichnung des bayrischen Volksrechts war sie jedoch unter dem Einfluß der Kirche durch die Leichenbestattung in Grabhügeln bereits verdrängt.

Diese Ähnlichkeit läßt sich bis in Einzelheiten hinein verfolgen. Zum Beleg sei nur ein Beispiel herauszugreifen. In Bulgarien und Rumänien besteht folgende Sitte. Zur Zeit großer Trockenheit versammeln sich die Mädchen im Alter von 7 bis 12 Jahren zu einer besonderen Feier. Sie wählen eine unter sich aus, machen sie zur „peperuga“ (= Schmetterling) zurecht, indem sie sie in Laub, Pflanzen und Blumen hüllen, setzen ihr ein kupfernes Gefäß auf den Kopf und ziehen mit ihr vor die Häuser und singen und tanzen. Die Einwohner gießen aus den Fenstern Wasser auf die „peperuga“ und schenken ihnen Mehl und Fett. Daraus backen die Mädchen einen Kuchen, ziehen an den Bach, steigen ins Wasser und verzehren ihn so.

Dieser Wasserjungfer entspricht in Bayern der „Wasservogel“. In Neuhausen bei München hat er den Namen „sandrigl“, woraus der Name „Hansl und Gretl“ entstand. Immer hängt er mit dem Schutz vor Mißernte zusammen. Der Umzug geschieht hier zu Pferd. Der „Pfingst- oder Wasservogel“, oder „Hansl und Gretl“, ein junger Bursche, oder einfach eine zurechtgemachte Puppe, wird ganz in Laub und Blumen gehüllt, im Dorf herumgeführt, wobei er hier und da aus den Fenstern mit Wasser begossen wird. Die Teilnehmer erhalten Mehl, Butter, Eier, Brot, das sie gemeinsam verzehren. Zum Schluß wird der Wasservogel ins Wasser geworfen. Die Ähnlichkeit des Brauchs in seinen Einzelheiten da und dort springt von selbst in die Augen.

Die gleiche volle Übereinstimmung besteht auch in der Staats- und Rechtsverfassung der beiden Völker. Der Chan oder Zar und der Herzog haben genau die gleiche Machtstellung. Wenigstens das spätere Zarengeschlecht führte sogar das gleiche Wappen wie die bayrischen Herzöge: die beiden Löwen. Genau die gleiche Stellung hatten auch Adel und Freie bei Bulgaren und Bayern. Und was ganz besonders kennzeichnend ist, auch die Rechtspflege spielte sich da und dort genau in gleichen Formen ab. Die Hauptperson war da und dort der Richter, der die Verhandlung führte, die Sachlage prüfte, die Zeugen verhörte und das Urteil sprach. Außerdem nahmen an der Gerichtsverhandlung in Bulgarien und Rumänien noch die „guten, alten Leute“ als Beisitzer teil, in Bayern die „frumme Leut“ oder „Biederleut“. Das Urteil stand ihnen jedoch weder da noch dort zu. Dieses sprach allein der Richter, der auch gerichtsherrliche Gerechtsame erhielt. Das Hauptbeweismittel war der Eid. Wo der Eid des Angeklagten nicht genügte, hatte er Eideshelfer zu stellen, deren Zahl unter Umständen bis auf 60 und mehr steigen konnte. In bestimmten Fällen konnten nur Markgenossen als Eideshelfer zugelassen werden. Beschworen wurde nicht die Tatsache selber, sondern die Glaubwürdigkeit des Hauptschwörers. Wo eine Streitsache überhaupt nicht zu entscheiden war, nahm man zum Gottesurteil, als letzten Mittel, seine Zuflucht. Das beliebteste davon war der Zweikampf, zu dem auch Frauen zugelassen waren.

Die Übereinstimmung zwischen dem bulgarischen und alemannisch-bayrischen Recht ist eine durchgehende, eine Übereinstimmung, die bis ins einzelne geht. Das sind schon keine Ähnlichkeiten, Anlehnungen mehr, sondern eine Gleichheit der beiden Volksrechte.

3. Schließlich zeigt sich die ehemalige Volksgemeinschaft auch in der Sprache. Das alte Bulgarisch war eine Sprache der turanischen Familie, der auch das Türkisch angehört. Sein Einfluß auf die Gestaltung des heutigen Slavisch-Bulgarischen tritt in Lautbestand, Wortformen, Satzbau und Wortschatz stark hervor, so wenig dies auch die Zweihundertprozentslaven unter den Bulgaren haben möchten. In dem Maße hat sich der Einfluß des ehemaligen Alemannisch-Bayrischen auf das heutige Deutsch-Bayrische nicht zur Geltung bringen können. Dazu war der altbayrische Bestandteil an dem Gesamtstamm der Bayern von heute nicht stark genug. Immerhin zeigt auch die bayrische Mundart von heute in Lautbestand, Wortformen und Wortschatz tiefe Spuren des alten Alemannisch-Bayrischen. In Schnellers bayrischem Wörterbuch findet sich eine Menge echt bayrischen Sprachguts, dem mit keinem Deutsch und keinem, sogenannten Germanisch beizukommen ist. Als Beispiele seien hier nur einige Ausdrücke angeführt aus dem alten alemannisch-bayrischen Volksrecht, deren Sinn sich von selbst ergibt, wenn man die entsprechenden Ausdrücke in dem ganz ausgezeichneten bulgarisch-deutschen Wörterbuch von Weigand-Doritsch nachschlägt.

Der Bauer heißt im alemannisch-bayrischen Volksrecht *purica*. Im Bulgarischen ist *pur'ak* ein grober Mensch. *Drappa* ist die Kleidung. Im Bulgarischen ist *dripa* Zeug, Lappen. Das Kleid

heißt rauba. Im Bulgarischen heißt es ruba oder rufet. Die Freibeuterei heißt scahrap. Genauer heißt es Straßenraub; sokak = Straße und repam = rupfen, raufen. Harisliz ist ein Verbrechen, das gleich dem Landesverrat mit dem Tod bestraft wird. Im Bulgarischen ist char oder charsyz-in der Bösewicht, Schurke. Davon ist hier charyslyk abgeleitet, das den Verband von Bösewichtern, deren Treiben, also Unruhen, Aufruhr bezeichnet. Carmula ist die Auflehnung einzelner gegen den Herzog. Kramola heißt das gleiche Verbrechen im Bulgarischen. Das Wort ist kein slavisches. Es ist nur noch bei den Russen und den ehemaligen Karantanen zu finden, wo es aber auch aus dem Turanischen stammt. Pulislac kommt von pul = Knopf, Knauf, Keule und schlak-am = schlagen, klatschen und bedeutet den Schlag mit der Keule. Pelcprest kommt von pelka = die Doppelaxt, Streitaxt und prask-am oder prascht'-a = krachen, bersten und bedeutet eine Wunde, die mit der Streitaxt beigebracht ist. Teudragil ist eine Verletzung des Beines, die zum Nachschleppen des Fußes führt. Das Wort erklärt sich aus dem bulgarischen tytraz-a = schleppen, ziehen und il = Gang, das in el-a = geh, komm, jall-a = wohlan, ul-ak = Eilbote vorliegt. Stapsaken ist eine Art, das Gottesurteil im Gericht anzurufen. Stap ist im Bulgarischen der Stock, die Keule und sak-am heißt fordern: eine Forderung auf Keulen. Die andere Art des Zweikampfes ist campfwic. Kama ist der Dolch, das Messer und wik ist der Ruf, Schrei: Forderung auf Messer. Wehadinc ist der Vertrag, der dem Zweikampf vorausgeht, von wik = Forderung und denk = Packen, Bund, Bündnis, Vertrag. Mahalechinga ist der Gerichtsplatz: von mahala = Viertel einer Stadt, eines Dorfs, Ort, Platz und chak = Gerechtigkeit, Recht. Kitribin kommt von kotora-bina = Stall-Gebäude, Hürde. Auf unbefugtes Überschreiten der Landesgrenzen stand als Strafe ein Jahr Gefängnis. Habias heißt dabei das Gefängnis. Habys heißt es im Bulgarischen. Diese Beispiele genügen, um den Zusammenhang zwischen dem Alemannischen-Bayrischen und dem Turanisch-Bulgarischen zu veranschaulichen.

So zeigt sich die ehemalige Zusammengehörigkeit der beiden Völker in allem: in Geschichte, Staats- und Rechtsverfassung, Wappen und Namen, in Art und Wesen, Glaubensvorstellungen und Lebensgewohnheiten, Sitten, Gebräuchen und Sprache.

Wenn aber bayrischer und bulgarischer Volksstolz gegen die Tatsache der turanischen Herkunft sich auflehnen will, so können sich beide Völker immer noch trösten. Die heutigen Völker Europas sind das Ergebnis einer Mischung der verschiedensten Herkunft. Eben dieser bunten Mischung haben diese Völker ihre starke Lebenskraft zu verdanken. Reinrassige Völker in dem Sinn, wie die „Zweihundertprozent-Slaven und –Germanen“ wollen, gibt es nicht und kann es nicht geben, weil es keine Idiotenvölker geben kann. Den stärksten Anteil an der europäischen Völkermischung haben gerade die turanischen Völker, von denen das alemannische Volk, dem Bayern und Bulgaren angehörten, das größte und stolzeste war, hinter dem das germanische, das zur gleichen Völkerfamilie gehörte, an Bedeutung weit zurückstand, wie die bayrische Überlieferung noch zu künden weiß.